GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI DE LUCRU.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şese lunĭ 6 fior., pe treĭ lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şese lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 47. *Sâmbătă 14 (26) Aprile* **1884.**

Braşovŭ în 13 (25) Aprile.

Într'unŭ momentŭ când oficioşii austro-ungarĭ, veselĭ de primirea strălucită ce a făcut'o Sultanulŭ archiducelui Rudolf, prinţului nostru moştenitorŭ, întonéză imnulŭ: „Pace domnesce în Orientŭ," se nasce între Rumelioţĭ o mare fierbere şi agitaţiune şi pacinicii cetăţenĭ ai acestei provincie, fĕtulŭ înţelepciunii diplomaţilorŭ adunaţĭ la Berlinŭ în 1878, începŭ deodată a se părui, aşĭ sparge capetele şi a se luá la trântélă pentru mai marea mulţumire a Ţarului-protectorŭ, care nu-şĭ mai iea ochiulŭ de pe acésta ţĕrişóră.

Rumelioţii sunt divisaţĭ în dóuĕ partide; una susţine starea actuală de lucrurĭ şi aderă la politica prinţului Vogoride, care de cincĭ anĭ este administratorulŭ-şefŭ alŭ Rumeliei orientale cu consĕmţĕmêntulŭ înaltei Pórte şi a marilorŭ puterĭ, cealaltă partidă năsuiesce pe faţă la uniunea Rumeliei cu Bulgaria şi după Dumneḍĕu nu sĕ încrede decâtŭ în puterea Ţarului-protectorŭ.

Prinţulŭ Vogoride séu cum se mai numesce: Aleco-Paşa a sciutŭ se guverneze pe Rumelioţĭ aşa că până acum ei au fostŭ destulŭ de liniştiţĭ şi supuşĭ ordinelorŭ sale. Póte că tocmai aceste pacînice resultate ale guvernărei lui Aleco-paşa n'au fostŭ după gustulŭ celorŭ din Petersburg, carĭ voiescŭ ca Rumelioţii se fie ţinuţĭ în continuă agitaţiune şi astfelŭ se fie pregătiţĭ pentru marele momentŭ alŭ uniunei cu Bulgaria, aşa după cum era croită în faimosulŭ tractatŭ dela San-Stefano. C'unŭ cuvêntŭ, Vogoride nu e omulŭ Ţarului, destulă causă spre ai nimici sorţii de a fi şi mai departe guvernorŭ, după ce acum i-a espiratŭ mandatulŭ, în puterea tractatului dela Berlinŭ.

Şireţii diplomaţĭ când au alcătuitŭ la Berlinŭ statutulŭ de organisare pentru Rumelia orientală au prevĕḍutŭ ca guvernatorulŭ, care va fi propusŭ pentru acéstă provinciă, sĕ fie o persónă bine vĕḍută la tóte marile puterĭ şi se aibă aprobarea tuturorŭ. Prin urmare acum când este a se ocupá din nou postulŭ de guvernatore ajunge ca o singură putere sĕ se opună pentru de a face imposibilă numirea persónei propuse de înalta Pórtă.

Nu mai trebue se-o spunemŭ că cu câtŭ prinţulŭ Vogoride este mai rĕŭ vĕḍutŭ la Peterburg cu atâtŭ se póte aşteptá la mai multă graţiă din partea Sultanului, care numai unirea Rumeliei cu Bulgaria nu o póte dori.

Pórta va susţiné dér din nou pe Aleco-paşa şi ne îndoimŭ, că concesiunile ce voiesce se i le facă Rusia în cestiunea egipténă va câştiga-o pentru contra-candidatulŭ rusescŭ.

Cestiunea mai are însĕ unŭ cârligŭ. In statulŭ ost-rumelicŭ se prevede, că décă, după espirarea mandatului guvernorului generalŭ, nu se va numí îndată urmaşulŭ lui, elŭ va fi înlocuitŭ de secretarulŭ generalŭ. Postulŭ acesta îlŭ ocupă de presentŭ Chrestovich Efendi, omulŭ de încredere alŭ Ţarului-protectorŭ. Prin urmare Russia n'are decâtŭ se refuse simplu aprobarea lui Aleco-paşa pentru ca candidatulŭ ei sĕ devină de faptŭ guvernatorele Rumelioţilorŭ.

Caracteristicŭ este, că comitetulŭ permanentŭ alŭ adunărei provinciale din Rumelia orientală rugându-se printr'o depeşă de puterniculŭ Ţarŭ, ca se consêmtă la numirea din nou a lui Vogoride, a primitŭ respunsŭ dela Ţarulŭ că Rumelieţii sĕ fiĕ linisciţĭ, căcĭ elŭ se va îngrijí de viitorulŭ şi de binele lorŭ, şi îi asigurézĕ, că vorŭ căpĕtá unŭ guvernorŭ, care se corespundă trebuinţelorŭ ţĕrii şi se susţină ordinea în ţéră spre mulţumirea generală şi fără a vătămá statulŭ organicŭ.

Atitudinea Rusiei în cestiunea Rumeliei nu prea este de natură de a întări speranţele în pacea Orientului; ea dovedesce de altă parte că cei dela Petersburg sĕ sêmtŭ mai încurajaţĭ de cândŭ s'au aliatŭ érăşĭ cu Germania şi tripla alianţă, de care se vorbesce aḍĭ aşa de multŭ, apare într'o lumină puţinŭ favorabilă pentru Austro-Ungaria şi pentru înfluinţa ei în Orientŭ.

Scirĭ telegrafice.

(Serviciulŭ particularŭ alŭ »Gazetei Transilvaniei.«)

Rusciucŭ, 24 Aprile. — Principele Alexandru, ministrii Zancov, Balabanov, Cantacuzen şi agenţii austro-ungarĭ au plecatŭ înainte de améḍĭ la Varna ca sĕ salute perechea princiară austro-ungară.

Berlinŭ, 24 Aprile. — Călĕtoria împĕratului la Wiesbadenŭ s'a amânatŭ din causă de indisposiţiune a împĕrătesiĭ; împĕratulŭ se află fórte bine, şi va asista la punerea petrii fundamentale a edificiului Reichstagului.

Roma, 24 Aprile. — Camera s'a amânatŭ până la 1 Maiu.

Pojunŭ, 24 Aprile. — Primulŭ têrgŭ internaţionalŭ de oi are unŭ cursŭ favorabilŭ. Tóte vitele s'au vêndutŭ; 29 de vagóne încărcate au plecatŭ directŭ la Paris.

Timişóra, 24 Aprile. — Alegĕtoriĭ românĭ au ţinutŭ o conferinţă bine cercetată. Oprişŭ ţînu unŭ discursŭ patrioticŭ strălucitŭ; de asemenea protopopulŭ Munteanu. Conferinţa primi cu mare însufleţire punctele programei din Pesta. (Dracu 'şĭ caută suflete ca sĕ aibă ce mistui. — Red.) **(Biuroulŭ telegr. din Pesta.)**

Felicitărĭ la adresa nóstră.

Iaşĭ 6 Aprile.

Amiculŭ meu! — M'am bucuratŭ nespusŭ vedêndŭ cá venerabila matrónă a ḍiaristicei române „Gazeta" în ajunulŭ iubileului nuntei sale de aurŭ cu Publiculŭ Românŭ vine a-şĭ face în tótă diminéţa gătela de jună şi infloritóre mirésă.

Ţie amice, îţĭ doréscŭ lungă viéţă şi puterĭ neînfrânte, ér »Gazetei" unŭ traiu neapusŭ şi tóte triumfele, de care se temŭ cei cu négră consciinţă.

Gloriă voue luptătorilorŭ!

Cine îşĭ caută mereu stăpênŭ — móre slugă!

Trageţĭ cu sbiciu de focŭ în aceste piei de hipopotamŭ, ca, de se mai póte, sĕ se deştepte consciinţa adormită sub ele. De nu, ţineţi-le minte!

Ca se nu-ţĭ gratulezŭ cu mâna gólă amiculŭ meu, rĕsfoiĭ îndată prin ruinele rĕsposatului meu „Orientulŭ Latinŭ" şi prin proiectele de reînvierea lui şi dădui peste doi copilaşĭ rĕtăciţĭ ai condeiului meu, cari vĕ rogŭ ai primi cu bunăvoinţa cu care vi-i trămitŭ, căcĭ, încâtŭ pentru ei, au o aparinţă prea modestă, ca sĕ se pótă recomendá. **Ar. Densuşianu.**

Galaţĭ, 8 (20) Aprile 1884.

Sunt aprópe 50 de anĭ, de cândŭ »Gazeta Transilvaniei,« nestrămutată în credinţele şi principiile sale, luptă, ca sĕ deştepte în poporulŭ românescŭ consciinţa de sine, consciinţa drepturilorŭ şi demnităţii sale. Venerabilulŭ editorŭ alŭ acestui organŭ naţionalŭ a înduratŭ şi a preferitŭ sĕ îndure multe neajunsurĭ şi persecuţiunĭ, decâtŭ sĕ cedeze o iotă din creḍulŭ sĕu politicŭ în dauna naţiunei române. Étă de ce Romanii au avutŭ şi au o credinţă nestrămutată în »Gazetă‘ şi demnulŭ ei redactorŭ. »Gazeta« are unŭ trecutŭ nepătatŭ, pe care nicĭ adversarii sĕi nu i-lŭ potŭ contestá; bĕtrână în esperienţe şi bogată în probe de devotamentŭ pentru marile interese ale poporului românescŭ, ea este tênĕră în puterile sale de luptă: étă causele, carĭ inspiră tótă încrederea în viitorulŭ ei şi au făcutŭ, ca apariţiunea ei cuotidiană sĕ fie salutată cu atâta căldură în tóte ţĕrile locuite de Românĭ.

Salutŭ şi eu cu căldură avêntulŭ ce l'a luatŭ »Gazeta;« triumfulŭ ei este triumfulŭ Românilorŭ apăsaţĭ. Felicitŭ cu căldură pe redactorulŭ ei atâtŭ de devotatŭ causei naţionale.*) **A. Radu.**

P. S. Cu poşta de aḍĭ vĕ trimitŭ 20 abonamente la »Gazeta‘ pe termenŭ de unŭ anŭ şi dorescŭ din sufletŭ, ca exemplulŭ Gălăţenilorŭ sĕ fie imitatŭ de toţĭ Românii, carĭ 'şĭ iubescŭ naţiunea şi voescŭ a lăsa copiilorŭ o limbă şi-o patriă românéscă.

Sasca, 22 Aprile.

Vĕ urezŭ mulţĭ anĭ la întreprinderea maréţă.

In numele comitetului parochialŭ.

Const. Ungureanu, preşedinte.

Buciumŭ-Cerbŭ, 22 Aprile.

Cu mare plăcere salutŭ primulŭ organŭ de tóte ḍilele de dincóce de Carpaţĭ. Trăiéscă neobositulŭ şi zelosulŭ redactorŭ. **Ioane Todescu, preotŭ.**

Indolŭ, 21 Aprile.

Pentru neobosita diligenţă prin care aţĭ făcutŭ ca sĕ devină „Gazeta" ḍiarŭ cuotidianŭ vĕ esprimŭ deosebita mea stimă. Suntemŭ gata de a vĕ da totŭ sprijinulŭ posibilŭ ca sĕ puteţĭ luptá cu succesŭ pentru interesele naţiunei. **Petru Ales. Vlassa, v. protop.**

Mulţămindŭ din totŭ sufletulŭ pentru aceste încuragiatóre doveḍĭ de simpatiă, dorimŭ ca urările ce ni sĕ facŭ sĕ fie făcute într'unŭ ciasŭ bunŭ!

Cronica evenemintelorŭ politice.

Scirea dată de „Germania," că **Papa** are intenţiunea sĕ părăséscă **Roma** şi sĕ se aşeḍe în Francia, face pe oficiosulŭ organŭ francesŭ, „Paris" sĕ scrie următórele observaţiunĭ: „Leo XIII cu greu ar putea sĕ'şĭ alégă o reşedinţă mai bună. Dar cu tótă autoritatea fóiei clericale care ne aduce acéstă scire, vomŭ aştepta încă, mai 'nainte d'a'i da creḍĕmêntŭ. Să nu uitămŭ că Vaticanulŭ şi Prusia caută a obţine promisiuni. Curia română speră că Quirinalulŭ şi cancelarulŭ imperiului germanŭ vorŭ ceda în órecare puncte, spre a împedeca pe Leo XIII d'a strămută în Francia centrulŭ creştinătăţii."

*

Din Parisŭ se scrie că după redeschiderea **camerilorŭ francese**, ministrulŭ de finanţe Tirard va aduce două cereri de credite, unulŭ pentru Tonchinŭ şi celălaltŭ pentru Madagascarŭ. Creditulŭ din urmă e de 4,700,000 de franci. Proiectulŭ pentru creditulŭ relativŭ la Tonchinŭ încă nu e stabilitŭ, de órece trebuie să sĕ scie mai întêiŭ décă operaţiunile militare suntŭ aprópe spre sfêrşitŭ.

*

Comitetulŭ permanentŭ ostrumelicŭ a adresatŭ împĕratului Rusiei o telegramă în favórea lui **Aleco paşa**, rugându'lŭ sĕ facă a se numi prinţulŭ Vogorides capŭ-administratorŭ alŭ Rumeliei ostice. Ţarulŭ a şi rĕspunsŭ comitetului prin consululŭ generalŭ rusŭ din Filipopole, că Rumelioţii sĕ nu fie îngrijaţĭ, deórece li se va da unŭ guvernatorŭ care va corespunde pe deplinŭ intereselorŭ provinciei.

*

În Parisŭ se împrăştie sgomotulŭ că restabilirea alianţei triple a amărîtŭ multŭ cercurile militare austriace în contra Rusiei şi se constată faptulŭ, că Ruşii n'aŭ retrasŭ de la graniţele galiţiene nicĭ un regimentŭ, pe când Austria grămădesce mereŭ puterĭ nouĕ de alungulŭ acelei graniţe.

*

*) La întrebărĭ se va rĕspuude mai târḍiu, ne trebue amă nunte. — Red.

Cu privire la conferinţa egipténă ce ‹ru avea să se ţină în Londra, se dice că Francia ‹fusă d'a se mărgini conferinţa numai la resol‹area greutăţilorŭ financiare, din contră cere ca ‹ se discute întréga situaţiune politică a Egip‹ului. Germania din potrivă se opune acestei ‹ereri, de témă sĕ nu vie pe tapetŭ întréga ces‹une orientală şi sĕ se provóce nouĕ încurcaturi.

Alegere de delegaţi în Sibiu.

Sibiu 24 Aprile (Telegr.). Cercurile Sibiului au ‹lesŭ adî delegaţi pentru conferinţa naţională pe domnii ‹annea, Şuluţiu, Romanŭ şi Popa.

‹dunarea alegĕtorilorŭ români în Lugoşŭ.

Lugoşŭ 24 Aprile (Telegr.) La optŭ sute de ‹legĕtori români întruniţi declară **unanimŭ** că adeéză la programa naţională din Sibiu; se con‹tituescŭ şi alegŭ delegaţi pentru viitórea conferenţă ge‹erală electorală ce se va ţiné în Sibiu. Vorbiri escelente. ‹nsufleţirea generală.

Censorŭ **Bredicеanu.**

Adunarea alegĕtorilorŭ români în Alba Iulia.

Alba-Iulia, 24 Aprile. — Adunarea alegĕtorilorŭ ‹omâni ai partidei naţionale din comitatulŭ Alba inferióră ‹ primitŭ unanimŭ programa naţională din ‹881. Insufleţirea a fostŭ generală, ordinea exemplară ‹ntre cei numeroşi adunaţi.

Patiţia.

Din jurulŭ Gurgiului, 14 Aprile 1884.

Domnule Redactorŭ!

În comunele nóstre din comitatulŭ Mureşŭ-Turda ‹s'au trimisŭ şi pusŭ spre vederea publică lucrările catas‹trului nou, însă sĕ ferescă Dumnedĕu de o astfelŭ de ‹ucrare. În acestea vedi schimonosituri de nume încâtŭ ‹când le citescî ţi se ridică pĕrulŭ din capŭ; apoi afară ‹de acestea, la unii proprietari de pămentŭ s'au făcutŭ ‹în locŭ de una, douĕ şi trei cóle de posesiune, şi tóte ‹trei cólele scrise sub nume diverse schimonosite, aşa de ‹esemplu: lui Mitra i s'a gătitŭ o cólă, lui Dumitru alta, ‹şi lui Mitru încă una, ca cum acestea trei nume nu ar ‹fi totŭ unulŭ. —

Mai departe, s'au comisŭ cu aceste lucrări mari şi nenumĕrate erori în înşirarea parcelelorŭ în cartea catastrală şi în cóle; am observatŭ, că în multe locuri Nr. top. seu parcela, care este scrisă în cartea catastrală pe numele lui Szöcs Szimon alŭ lui Filon »în cóla de posesiune (birtoki) vine scrisŭ numele Szucs Szimon lui Flora; pre cândŭ numele celŭ adevĕratŭ cunoscutŭ în comună este Suciu Simionŭ alŭ lui Filonŭ.« De unde vine acésta, şi pentru ce au schimonositŭ respectivii scriitori catastrali numele lui Suciu în Söcs şi Filonŭ în Flora? De sigurŭ, că aceia au vrutŭ să imiteze pre botezătoriulŭ şi fabricantulŭ de nume românescî în maghiare din Deşiu, pe cândŭ asemenea nume locuitorilorŭ din comună nu li sunt cunoscute; — căci aicea în jurulŭ Gurgiului tóte comunele cu toţi locuitorii aflători într'ênsele sunt purŭ suflete române cu nume românescî, şi de sigurŭ că respectivulŭ proprietarŭ fiindŭ mai dinainte de vreme scrisŭ Suciu Simionŭ alŭ lui Filonŭ; aşa şi cu scrierea catastrului nou; numai acelŭ nume şi l'a spusŭ ca sĕ fie scrisŭ mai departe, — ĕr nu Szöcs ect.

Se află defecte în clasificări, în mărime (suprafaţă) şi în numirile hotarului, precum: în locŭ de »rîtulŭ apătosŭ« funcţionarii dela catastru au scrisŭ »ritulŭ arosz« şi »ritulŭ rosz« în scrisulŭ venitului curatŭ şi în aruncătura dărei după acela, — cu unŭ cuvêntŭ totŭ operatulŭ nou catastralŭ este rĕu scrisŭ şi defectuosŭ pregătitŭ, încâtŭ acela, nu în terminŭ de 60 dile, după cum este scrisŭ, ci în unele locuri nici în 9 luni de dile, tóte nu se vorŭ pute îndreptá. Nu mai vêrtosŭ din causa, pentru că acele operate sunt încredinţate spre coregere, după reclamare, notarilorŭ cercuali, şi apoi aceştia nu le potŭ face tóte, fiindcă sunt ocupaţi şi cu alte afaceri oficióse, prin urmare nici timpulŭ nu-i iértă, ca dênşii sĕ pótă spicui din doscă în doscă parţelele catastrului nou şi sĕ le citescă înaintea fie-cărui proprietarŭ, ca cum stau scrise; fiindcă spre a aduce lucrulŭ în curatŭ aşa arŭ trebuí sĕ se întêmple; căci altcum cei nesciutori de carte, ce vorŭ face şi de ce se vorŭ folosi nesciindŭ dênşii ce însemnéză »Operatulŭ nou catastralŭ?« Vorŭ remâne sêrmanii şi pe viitorŭ mai încâlciţi de cum au fostŭ până acuma, şi când sĕ vorŭ trezi cum stă lucrulŭ — vorŭ fi săturaţi şi de supa lui »Galya Matyas.« —

Şi acestea au venitŭ tóte de acolo, că cu încredinţarea scrierei şi compunerei operatelorŭ catastrului nou, au fostŭ încredinţaţi preste totŭ loculŭ persóne şi indivịdi de aceia, — mai cu semă în comune românescî, — cari nu au sciutŭ vorbí limba română: Sĕcui, Jidovi şi mai scie Dumnedĕu încă ce felŭ de ómeni; nu au priceputŭ starea lucrului şi nu s'au interesatŭ, ca ceia ce făcŭ sĕ fie bine făcutŭ, — ci au lucratŭ uumai ca să nu li sĕ dică că primescŭ plată degiaba. Acuma déră poporulŭ se înghită la gălusce neferte, şi sĕ se îngrijéscă a-şi aduce treburile în bună regulă, décă acelea sunt rele.

Dér ce sĕ faci? caută se fie bine şi aşa, trebue sĕ ascultămŭ şi sĕ ne supunemŭ la ceea ce dice legea; — sunt şi în comunele próste mulţime de cărturari, mulţămită ceriului, cari defectele aflătóre în operatulŭ nou catastralŭ le vorŭ îndrepta şi aduce în rendŭ bunŭ; vorŭ face mai multŭ ca funcţionarii cari au lucratŭ la catastru; — însă spre acelŭ sfêrşitŭ se cere şi timpŭ, — deci déră mai nainte de tóte mai marii comunelorŭ şi cei ce sĕ îngrijescŭ de cei neînvĕţati, sĕ céră la locurile competinte sĕ prelungéscă terminulŭ; apoi dela Nr. top. 1 până la celŭ mai din urmă Nr. top., bine sĕ fiu înţelesŭ, scrisŭ în cartea catastrală nóuă, sĕ cerce proprietarii adevĕraţi ai parţelelorŭ, — ramulŭ de cultură (arătoriu-rîtŭ ect. şi clasa 1) — pentru că iată eu amŭ observatŭ, cumcă parţelele una, de lângă alta nu suntŭ scrise şi clasificate într'o clasă, şi în o asemenare, — ci alta mai susŭ, şi alta mai josŭ. apoi mărimea, venitŭ curatŭ şi darea că bine este aruncată după »venitŭ,« mai încolo că parţelele împărţite între mai mulţi — mărimea şi venitulŭ curatŭ bine este scrisŭ şi împărţitŭ? — lucrulŭ principalŭ. Şi apoi după acea numele strămoşilorŭ, alŭ moşilorŭ şi alŭ părinţilorŭ încă sĕ nu le lase schimonosite, — ci sĕ le îndrepteze şi fie-care proprietarŭ de pămêntŭ »românŭ« sĕ fie precautŭ la acestea tóte, — pentru că merge pe spatele pungii şi dauna lui, — fiind-că e vorba de bani, — adecă: fie-care va avé de a solvi dare imperială după ceea ce va fi scrisŭ în cóla catastrală — amĕsuratŭ clasificaţiunei — deci dară încă odată sfatulŭ meu este: ca de timpuriu fiecare proprietarŭ »românŭ« sĕ cerceeteze mai susŭ scrisele operate catastrale, şi sĕ nu aştepte suspinulŭ şi vai-ulŭ din urmă, că atuncea va fi târdiu.

Cincinatŭ.

Dreptulŭ limbilorŭ în staturi cu naţionalitate micstă.

(Urmare.)

Ungaria.

Relativŭ la limba instrucţiunii în şcóle*) hotăresce §-lŭ 17, ca în institutele de învĕţămêntŭ create de statŭ sĕ se îngrijéscă, ca cetăţenii fiecării naţionalităţi sĕ se pótă cultivá în limba lorŭ maternă în ţinutulŭ locuitŭ de ei până acolo, unde începe cultura mai înaltă academică. In scólele medii şi mai înalte de statŭ aflătóre în acele ţinuturi (locuite de mai multe naţionalităţi) este a se întemeiá (§ 18) o catedră pentru limba şi literatura fie-cărei limbi usitate acolo. În scólele elementare medii şi mai înalte întemeiate de comune bisericescî (§. 14) séu de privaţi şi corporaţiuni hotărĕscŭ întemeiătorii şi susţinĕtorii acelora limba de instrucţiune după placulŭ lorŭ.

Comunele bisericescî sunt tocmai aşa de puţinŭ mărginite în alegerea limbei matriculelorŭ lorŭ (§. 14) ca şi corporaţiunile mai înalte bisericescî şi autorităţile (§. 15) în hotărîrea limbei lorŭ protocolare şi a corespondinţei cu comunele lorŭ bisericescî. Numai întru câtŭ protocólele acestorŭ corporaţiuni sunt supuse inspectiunii statului, este a se adauge la ele o traducere ungurésca autentică. In corespondenţa între sine au şi aceste autorităţi a se folosí séu de limba statului séu de limba protocolară a adresatului.

Adunările comunale îşi alegŭ însĕşi (§. 20) limba protocolară şi oficială. Protocolulŭ însĕ este a se purtá totodată într'o limbă, în care a cincia parte din membrii îndreptăţiţi la votŭ află de necesarŭ a se purtá. Petiţiunile séu memorialele sale (§ 22.) către guvernŭ le póte face comuna în limba oficială propriă séu într'a statului. Memorialele către jurísdicţiuni străine sunt a se scrie în limba maghiară séu în limba protocolară a adresatului. Amploiaţii comunali (§ 21) sunt obligaţi a întrebuinţá în corespondenţele lorŭ cu locuitorii comunei limba acestora. Fie-care cetăţénŭ alŭ ţĕrei (§ 23) póte înaintá memoriale séu petiţiuni către comuna sa propriă, către comuna bisericéscă, către jurisdicţiunea sa şi către guvernŭ în limba sa maternă, éră către comune şi jurisdicţiuni străine séu în limba statului séu într'una din limbile protocolare ale jurisdicţiunii respective. Guvernulŭ (§. 25) are sĕ resólve petiţiunile séu memorialele, ce i se aşternŭ de privaţi, de corporaţiuni séu de comune neprovĕdute cu dreptulŭ de jurisdicţiune într'o limbă nemaghiară, ce e dreptŭ, în limba maghiară, déră are sĕ adauge la resoluţiune o traducere au-

*) După datele statistice ale statului din anulŭ 1882 relative la şcólele poporale şi medii esistau în Ungaria (afară de Croaţia, Slavonia şi Confiniulŭ militarŭ) 15.229 de şcóle poporale. În $46\frac{1}{2}$ procente din acele şcóle instrucţiunea se predă esclusivŭ în limba maghiară, în $35\frac{1}{2}$ procente într'una din limbile usitate în ţéră şi 18 procente sunt utracvistice (în câte douĕ séu trei limbi de instrucţiune). Fiindŭ-că Maghiarii facŭ $44\frac{1}{2}$ procente din întréga poporaţiune, proporţiunea şcólelorŭ populare, din ai cărorŭ elevi aparţinu $48\frac{1}{2}$ procente rassei maghiare, este potrivită. Pentru Nemaghiari proporţiunea e cu multŭ mai nefavorabilă în şcólele medi (gimnasii şi şcólele reale). In 20 de procente din acelea, cari sunt ale statului, limba instrucţiunii este esclusivŭ cea maghiară. Celelalte 80 de procente sunt întemeiate şi susţinute de comune, de reuniuni şi ordini religióse. Fiind-că conformŭ §-lui 26 din menţionata lege le stă în liberă voe întemeiătorilorŭ şi susţinĕtorilorŭ acelorŭ şcóle de a-şi alege limba de instrucţiune, este faptulŭ, că din cele 170 de şcóle medii (gimnasii şi şcóle reale) din ţéră, numai 17 şcóle medii au limba de instrucţiune nemaghiară, mai puţinŭ condiţionatŭ prin lege decâtŭ prin circumstanţa, că cei mai mulţi întemeiători şi susţinĕtori aparţinŭ clerului catolicŭ séu societăţilorŭ religióse protestante şi astfelŭ sunt devotaţi cu totŭ zelulŭ causei maghiare.

FOILETONŬ.

Satulŭ cu comorile.

Novelă poporală.

(Urmare.)

»Ce-ţi pasă d-tale,« îlŭ întrerupse preotulŭ cu mâniă, »vreai d-ta sĕ dai preotului învĕţături de morală şi instrucţiă, că ce are sĕ facă? Depărtéză-te cu încercările d-tale! Eu sunt păstorŭ sufletescŭ şi mĕ îngrijescŭ de suflete, rugându-mĕ în tótă diua pentru ele. D-ta, pe cum vĕdŭ, vreai sĕ mĕ faci păstorŭ de porci!«

Alexandru, audindŭ pe preotŭ vorbindŭ cu atâta mâniă, plecà dela elŭ cu inima fórte amărîtă. Dér nu se putea liniştí dicêndŭ în sine: »aici trebue sĕ ajutŭ în vr'unŭ felŭ. Bunulŭ D-dĕu mĕ va sprijiní.«

După acestea se îmbrăcà în haine de sĕrbătóre îşi luà bĕţulŭ a mână şi se duse în capitală. Aici colindà din casă 'n casă pe la toţi deregĕtorii mai mari sĕ-şi spună tóte păsurile sale. Unulŭ din domni însĕ dedea prânzŭ mare, şi nu-lŭ putea ascultá, alŭ doilea erá la primblare şi nu-lŭ putea ascultá, alŭ treilea tocmai se aflá la mésă cu cărţile în mână, şi nu-lŭ putea ascultá, alŭ patrulea numĕrá dobêndile încassate şi nu-lŭ putea ascultá, alŭ cincilea petrecea o domnişóră la jocŭ şi nu-lŭ putea ascultá. În sfêrşitŭ ajunse la celŭ din urmă, care-lŭ ascultà. Acesta erá unŭ moşnégŭ de pe vremea lui tata Noe, cu chică lungă. Înaintea lui îşi descoperì Alexandru totŭ ce avea la inimă, vorbì despre ticăloşia comunei, despre corupţiunea deregĕtorilorŭ sătescî de nepĕsarea preotului şi de nesciinţa învĕţătorului.

Bĕtrânulŭ nostru îi rĕspunse la tóte acestea în tonŭ prietenescŭ:

»Ştrengarule, tu, care înjuri asupra preotului şi a celorŭ alalţi deregĕtori, iute-ţi iea catrafusele de aici, sĕ nu te mai audŭ cârtindŭ. Preotulŭ vostru este omŭ fórte cum se cade, pentru că e chiar vĕrulŭ meu.«

Cu hotărîrea acésta Alexandru părăsì cetatea. Eşindŭ éră afară pe pórta oraşului la aerŭ liberŭ plânse cu amarŭ.

6. Noulŭ învĕţătorŭ.

Alexandru ajunse în satŭ după amédi. La sufletŭ de omŭ n'a spusŭ, de ce a fostŭ în oraşŭ şi ce i s'a întêmplatŭ acolo. Din contră s'arĕtá mulţămitŭ şi vorbiá amicalŭ chiar şi cu duşmanulŭ lui celŭ mai mare, cu cârciumarulŭ Buturugă, care erá celŭ mai bogatŭ în comună şi între deregĕtori celŭ mai de căpetenià. Acesta stetea rĕsfăţatŭ înaintea uşei, cu pĕlăria p'o urechiă, cu mânile încrucişate şi se uitá trufaşŭ în drépta şi'n stânga.

»Bună séra, d-le Buturugă,« îi dise Alexandru. „D-ta ţi-ai şi făcutŭ sĕrbătóre?"

Buturugă dete cu capulŭ semnŭ de aprobare şi rĕspunse, fără a priví la Alexandru: »eu îmi câştigŭ plata mea şi numai şedêndŭ acasă jucându-mĕ cu biciuşca, cu care batŭ căţeii şi alungŭ cerşitorii.«

Audindŭ Alexandru o vorbă atâtŭ de necreştinéscă de la unŭ fruntaşŭ din comună, care ar trebuí sĕ fie părintele sĕracilorŭ, alŭ orfanilorŭ şi alŭ vĕduvelorŭ, îlŭ cuprinse fiori reci prin totŭ trupulŭ. Elŭ îşi iuţí paşii, ca sĕ scape mai de grabă din apropiarea lui. Cu atâtŭ mai bine îi cădu însĕ cândŭ, trecêndŭ pe dinaintea morii, zărì pe frumósa Irină, care şedea pe-o laviţă în umbra jucătóre a unui cireşŭ şi cosea cămeşi nouĕ. Faţa ei se rumenì, îndată ce vĕdu pe Alexandru, îi întinse mâna tremurătóre, îi surîse cu dulcéţă şi ochii îi sclipiau de lacrimi.

»De ce plângi, Irinuţă?" strigà Alexandru spăriatŭ.

Irina îşi şterse iute ochii, zimbì mai prietinesce şi dise: „Astădi nu-ţi spunŭ, Alexandre, dragă. De altă dată da.« — Ea i-se părù mai frumósă şi mai drăgălaşă de cum o vĕduse de altă dată. Dar ori-câtŭ o întrebá, nu putŭ aflá, de ce a plânsŭ.

După acestea îlŭ întrebà Irina:

»Ei, dér tu ai fostŭ la oraşŭ. Aide, mĕ prindŭ că ţi-ai făcutŭ chefulŭ. Póte vei fi şi jucatŭ p'acolo cu fete frumóse? Cum? — Alexandre! suspini? Ei, ei! asta nu-mi place. Vĕdŭ, că te trage dorulŭ éră la oraşŭ şi că nu-ţi place mai multŭ în comuna nóstră sĕracă."

Aşa grăiá dênsa, ér elŭ tristŭ, plecà ochii în josŭ făr'a rĕspunde ceva. Irina s'apropià mai tare de elŭ, îi prinse mâna într'a ei şi continuà cu voce tremurătóre, încâtŭ abia se putea audi:

»Alexandre, dragă Alexandre, ce-ţi lipsesce? Spune-mi dreptŭ, ce te supĕră?«

»Copilă« strigà Alexandru rădicândŭ ochii spre cerŭ, »D-dĕu scie, eu aş puté fi fericitŭ, precum şi sunt şi în lume nicăiri mai fericitŭ, ca lângă tine, pentru că eşti unŭ ângerŭ. Pe mine mĕ supĕră ómenii. Cunoscŭ atâţia şi între ei, cea mai mare parte, de totŭ stricată. Privesce numai odată calicia ómenilorŭ din Bogata? Cândŭ s'ar împintená câtuşi de puţinŭ, s'ar puté mântuí. Dér

tentică în limba suplicei séu a memorialului.*) Decă mai citămŭ hotărîrea §-lui 27, în urma căreia „naționalitatea nu formézā pedecă la ocuparea oficiilorŭ, ba ce e mai multŭ, trebue a se luá in considerațiune, că la autoritățile judecătoresci și administrative ale țerei sĕ se instaleze numai persóne, carĭ pricepŭ perfectŭ limbile diferitelorŭ naționalitățĭ aflătóre în jurisdicțiunile respective,“ amŭ produsŭ legea ungurésca pentru naționalitățĭ în liniamentele ei principale cu cea mai posibilă deplinătate. Cumcă acéstă lege încă în multe puncte este aptă de îndreptărĭ (déră în tóte punctele până acuma, rĕmasă literă mórta. — Red), abia mai încape vr'o îndoélă; însĕ în întregulŭ ei năsuesce spre realisarea ideei egalei îndreptățirĭ într'unŭ modŭ așa de seriosŭ, încâtŭ nimenea n'are dreptŭ, — cu atâta mai puținŭ noi în Austria —, de a imputá Maghiarilorŭ neoleranță națională.**) (Va urma.)

Alegĕtorii românĭ din cele 4 cercurĭ electorale ale **Brașovului**, adunațĭ ađĭ în numĕrŭ de 500 în sala Hotelui Nr. 1, au aderatŭ unanimŭ la programa națională din 1881.

Diverse.

Starea sĕmĕnăturilorŭ. Judecândŭ după rapórtele sosite din tóte părțile țĕrei, sĕmĕnăturile de tómnă sunt fórte frumóse în Alföld și în Transilvania. Rapița a suferitŭ de frigŭ în comitatulŭ Ciongradului, Tĕrnaveimarĭ Neutrei, Rabului, Wieselburgului, Timișului, Torantalului și alŭ Weissenburgului; în comitatulŭ Cianadei e frumósă. Sĕcările sunt buiace și frumóse în comitatulŭ Vesprimului și alŭ Timișului, totŭ asemenea într'alŭ Neutrei prin locurile mai ridicate; éră în comitatele Barsŭ, Eisenburgŭ, Satmariu și Alba-inferióră sunt rarĭ. Grâulŭ este minunatŭ în comitatele Bacĭ-Bodrogŭ, Becheșŭ, Biharŭ, Cianada, Clușiu, Vesprimu, și Torontalŭ, éră în comitatulŭ Barsului este plinŭ de neghină. Orzulŭ e minunatŭ în Cipsŭ, în comitatulŭ Vesprimului și alŭ Bacĭ-Bodrogului, éră în comitatele Comornŭ, Neutra și Heveșŭ a suferitŭ de frigŭ. Punerea cartofilorŭ s'a terminatŭ și acum vine cucuruzulŭ, (porumbulŭ, porumbulŭ) la rĕndŭ. Viile se desvóltă deja; formarea de strugurĭ însă nu se póte aprețiá cu esactitate. Muscele de Columbacĭ s'au ivitŭ în numĕrŭ mare în comitatulŭ Crasoviei. Rĕcelele de nóptea au stricatŭ caiselorŭ și persicelorŭ, carĭ se află în flóre. In comitatulŭ Sibiului și alŭ Tĕrnaveimarĭ sĕmĕnăturile de tómnă sunt escelente, fructele păióse de primăvéră s'au sĕmĕnatŭ aci pe vreme bună și după plóea cea caldă din urmă au rĕsăritŭ fórte frumosŭ. Livedile și mai alesŭ trifoiulŭ se desvóltă frumosŭ. Perii promitŭ o flóre mănósă. In Panciova și giurŭ sunt frumóse sĕmĕnăturile de tómnă. Trifoiu și sfecle de nutrețŭ s'au sĕmĕnatŭ în abundanță. In comitatulŭ Heveșului a degeratŭ cânepa. In comitatulŭ Șarosului și Udvarheiului s'a împedecatŭ lucrulŭ câmpului din causa deselorŭ ploi recĭ. Sĕmĕnatulŭ porumbului (cucuruzului) și punerea cartofilorŭ au începutŭ deja în comitatele Neutra, Biharŭ, Aradŭ, Vesprimŭ și Torentalŭ; éră în comitatele Cianada, Gomorŭ și Wieselburgŭ acum începŭ, în comitatulŭ Eisenburgului și alŭ Șomogului s'au terminatŭ. Rapórte despre pagube causate de frigŭ la póme au sositŭ din comitatele Clușiu, Comaronŭ, Neutra, Pojunŭ, Rabŭ, Șomogŭ și Vesprimŭ. În comitatulŭ Făgărașului sĕmĕnăturile de tómnă sunt fórte frumóse.

Raportulŭ esposițiunei electrice internaționale din Viena 1883 făcutŭ de asociațiunea industrială din Austria de josŭ a începutŭ sĕ apară în fascicule à 60 cr. v. a. Opulŭ întregŭ va costá 4—5 fl. Avemŭ înaintea nóstră fascicula I. și II., în care aflămŭ următórele:

a) Generatorĭ și motorĭ de Moriz R. Pichler.
b) Mașinĭ electrice de Ios. Kolbe.
c) Baterii galvanice, accumulatorĭ și pile termoelectrice de W. Ph. Hauck.

Acestŭ opŭ datŭ în limba germană și înzestratŭ cu aprópe 400 ilustrațiunĭ are tendința de a presentá noile invențiunĭ și acelora, carĭ n'au putută sĕ le vađă la fața loculuĭ, și a lățí cunoscințele electrice în cercurile meseriașilorŭ și industriașilorŭ. Recomandămŭ acestŭ opŭ tuturorŭ, carĭ iubescŭ progresulŭ și vorŭ a fi în curentŭ cu electrotechnica.

Nicĭ o faptă fără rĕsplată! — În numĕrulŭ 5 alŭ fóiei nóstre a. c. amŭ adusŭ o notiță despre o tovărășiă de trei ucigașĭ de femei: Hugo și Carolŭ Schenk și Carolŭ Schlossarek, toțĭ trei tațĭ de familiă. Ei au fostŭ, după cum bine se putéve dé, osîndițĭ la mórte prin strĕngŭ. Carolŭ Schenk, frate cu Hugo Schenk, fiind-că numai la unŭ omorŭ s'a împărtășitŭ, ținĕndŭ pe victima Gaterina Timal de picióre până ce frate-sĕu ia tăiatŭ gâtulŭ, a fostŭ recomandatŭ de tribunalŭ spre înaltă agrațiare. Acésta a și urmatŭ, și pedépsa i s'a prefăcutŭ în închisóre grea pe tótă viața, înăsprită cu întunerecŭ și cu postŭ în ḑiua, în care a luatŭ parte la omorŭ. Ceilalțĭ doi complicĭ au fostŭ esecutațĭ (spĕnzurațĭ) Marțĭ în 22 ale c. — Carolŭ Schlossarek a arĕtatŭ mare căință chiar din timpulŭ arestării și cercetării sale. După ce a fostŭ judecatŭ la mórte și-a petrecutŭ timpulŭ în plânsŭ și în scâršnirea dințilorŭ. Luni la 12 óre li s'a publicatŭ osînda întărită de monarchŭ. Apĕrătorulŭ lui Schlossarek mai înaintá o suplică de agrațiare cătră M. S. Împĕratulŭ, care fiindŭ în Viena în acelŭ timpŭ, a resolvat'o numai decâtŭ, dér negativŭ. În timpulŭ din urmă erá așa de sdrobitŭ, încâtŭ ultimulŭ mersŭ l'a făcutŭ mai multŭ mortŭ decâtŭ viu. Nu totŭ așa Hugo Schenk, care a fostŭ capulŭ relelorŭ. Acesta s'a arĕtatŭ de totŭ nepăsĕtorŭ și a doveditŭ unŭ cinismŭ ne mai pomenitŭ și o împetrire de inimă, care face pe omŭ a-lŭ ținea de o fĕră sĕlbatică. Dér cândŭ i s'a publicatŭ osênda, au dispărutŭ din elŭ cinismulŭ și împetrirea inimei — și o adevĕrată căință li-a ocupatŭ loculŭ. Elŭ a cerutŭ mângâerea religiósă și ultimele ore le-a petrecutŭ scriindŭ la epistole de rĕmasŭ bunŭ și în rugăciunĭ.

Stimabilă dómnă, Leliția Oncu, cassiera Reuniunei femeilorŭ române din Aradŭ, care lucrézā cu o rară stăruință pentru progresarea acestei reuniunĭ, ne trimite următórea:

Dare de sémă.

Veniturile și spesele balului Reuniunei femeilorŭ române din Aradŭ datŭ în 26. Febr. 1884.

Venitulŭ balului.

I. Din bilete . . . . 402 fl. 50 cr.

II. Din suprasolvirĭ dela următorii domnĭ: Iosifŭ Cociuba 10 fl. Carolŭ Tabaidy 3 fl., Aurelŭ Petroviciu 3 fl., Constantinŭ Gurbanŭ 3 fl., Ștefanŭ Tamasdanŭ 1 fl., Dimitrie Tamasdanŭ 5 fl., Georgiŭ Radneanŭ 6 fl., Teodorŭ Stanŭ 5 fl., Florianŭ Laza 3., Lazarŭ Bogariŭ 3 fl., Aureliu Suciŭ 3 fl., Terențiu Rațŭ 1 fl., Ignațiŭ Pappŭ 3 fl., Ioanŭ P. Deoseanŭ 2 fl., N. Oncu 2 fl., Vasilie Pagubă 2 fl., Vicențiu Bogdanŭ 10 fl., Urošŭ Ioanoviciŭ 1 fl., Ioanŭ Tripa 1 fl., Dr. Carolŭ Avarffy 5 fl., Gregoriŭ Mladinŭ 1 fl., Ioanŭ Mladinŭ 3 fl., Dimitrie Bonciŭ 5 fl., Herl I. 3 fl., Dr. Kell 1 fl., Monti A. 1 fl.. I. Tenner 2 fl., A Müller 2 fl., Visarionŭ Romanŭ 3 fl., Hamsea A. 3 fl. Ilie Bozganŭ 1 fl., K. Steinitzer 1 fl., Spitzer 3 fl., Vasile Adamoviciu 1 fl., suma . . . 102 fl.

III. Din contribuirĭ și colecte: Ioanŭ Mețianŭ, episcopŭ în Aradŭ 10 fl., Ioanŭ Popasŭ, episcopŭ în Caransebeșŭ 10 fl.. Victorŭ Mihali episcopŭ în Lugoșŭ 2 fl., K. Zsivcovics archimandritŭ 5 fl., Filaretŭ Musta Caransebeșŭ 5 fl., Mocsonyi, Verpeletŭ 5 fl., E. Andreescu, Beregsĕu 1 fl., I. Țăranŭ din Lipova 2. fl., Anastasia Tempea, Toraculŭ-mare 2 fl., G. Dogariŭ propriet. Aradŭ 5 fl., F. Buturca, în Minișŭ 5 fl., I. Cimponeriŭ, Minișiŭ 2 fl., Scheffer 2 fl., Dr. D. Selceleanŭ adv., Cela 5 fl., Dr. A. Șandorŭ, Aradŭ 5. fl., Kornay, not. publ. Aradŭ 5 fl., P. Bogdanŭ, Crisciorŭ 1 fl., Manuilŭ Ungureanŭ, adv. în Timișóră 3 fl., S. Antonescu, Lugoșŭ 5 fl., Maria Ursuțŭ, Șepreușŭ 2. fl., I. Rusu, Aradŭ 5 fl., V. Mangra 4. fl., Barbara Antonescu, Bocșa 2 fl., I. Pavloviciŭ, Pâncota 6 fl., Mihailŭ Besanŭ, Lugoșŭ 3 fl., Georgiŭ Lazarŭ adv. în Vinga 10 fl., Vĕd. A Popoviciŭ și Nicodimovits, Aradŭ 5 fl., Georgiŭ Fehér, adv. B-Ineŭ 5 fl., Petru Zima, adv., Batania 6 fl., Iosifŭ Goldișŭ, prof Aradŭ 5 fl. Vasiliŭ Beleșŭ, Varadia 5 fl., Iacobŭ de Rácz, Lipova 5 fl., Prin colecta dela E Trailă adv. în Oravița: Dr. A Maniŭ 2 fl., S. Mangiuca 1 fl., B. Munteanŭ 1 fl., G. Militiciŭ 1 fl., Ioanŭ Lepa 1 fl., Ilie Trailă 2 fl., A. Ghighiŭ 1 fl., — Prin colectorŭ dela Isidor Popescŭ, din Butenĭ: Ioanŭ Gurbanŭ 2 fl., Dénes István 1 fl., G. Oancia 1. fl., Veingartner 1. fl., N. Serbu 1 fl., L. Fehér 1 fl., Al. Popa 1 fl., Isidorŭ Popescu 2., G. Popoviciŭ 2 fl. — Prin colecta dela Moise Bocșanŭ în Curticiŭ: Moise Mladinŭ 2 fl., Florianŭ Ciora 2 fl. — Prin colecta dela Sibiiŭ Rezei, secret. episcop. în Oradia mare: A. Sarkadi 1 fl., N. N. 30 cr., Iosifŭ Erdélyi 1. fl. Moise, Nesiu 1 fl., Siloiŭ Rezei 1 fl. — Prin colecta dela Diamandi Manole com. în Brașovŭ: Frații Stănescu 20 fl., Diamandi Manole 10 fl., Ioanŭ Lengerŭ 1 fl., Iosifŭ Baracŭ 2., Zoe Ioanŭ Petricŭ 1 fl., Vasilie Voina 1. fl., de Lemeni 1 fl., Nicolau Strĕvoiŭ 1 fl. N. N. 1 fl. —

(Va urma.)

Cursulŭ pieței Brașovŭ

din 25 Aprile 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.24	Vênd.	9.25
Argint românesc	»	9.20	»	9.22
Napoleon-d'orĭ	»	9.60	»	9.62
Lire turcescĭ	»	10.84	»	10.86
Imperialĭ	»	9.84	»	9.86
Galbenĭ	»	5.60	»	5.62
Acțiunele Albinei	»	—	»	—
Scrisurile »	»	101.—	»	101.50
Discontulŭ »	7—10 % pe anŭ.			

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Muresianu

*) Cugetândŭ la cele scrise de d. Fischhof despre egala îndreptățire a naționalităților din regatulŭ Ungariei, vrĕndŭ, nevrĕndŭ trebue sĕ credemŭ, că dênsulŭ s'a legatŭ ca scaiulŭ de litera legii, pentru ca sĕ aibă unŭ argumentŭ mai multŭ față de Nemțiĭ șoviniștĭ, căcĭ altfelŭ nu ne vine a crede, că unŭ omŭ de statŭ așa de prudentŭ ca d. Fischhof prudentŭ amŭ puté ḑice, la frontierele Ungariei, sĕ nu fi putută aflá până acuma, că pracsa guvernului ungurescŭ este tocmai contrariă spiritului și literei legei de naționalitățĭ. — Trad.

**) Ce s'atinge de datele statistice ale poporațiunei Ungariei, ḑiarulŭ »Wiener Allg. Ztg.« și-a datŭ ostenéla a descoperí șiarlatania biroului statisticŭ maghiarŭ, arĕtândŭ, că cifra aceea favorabilă de 44½ procente din întréga poporațiune pentru elementulŭ maghiarŭ a resultatŭ într'unŭ modŭ artificiosŭ, și adecă; biroulŭ statisticŭ a consideratŭ purŭ și simplu de Maghiarĭ pe toțĭ Nemaghiarii, carĭ vorbescŭ unguresce, precum și pe toțĭ renegații, și surdo-muții; apoi a numĕratŭ pe soldații de naționalitatate maghiară aflătorĭ în garnisóne afară din Ungaria, precum și pe Maghiarii aflătorĭ în străinătate (ba póte chiar și pe Sĕcuii din Moldova, carĭ au emigratŭ acolo încă din seculului trecutŭ,) de câte douĕ-orĭ odată ca aflătorĭ în patriă și altă dată ca petrecĕndŭ în streinătate. Cifra procentuală a poporațiunii maghiare în casulŭ celŭ mai favorabilŭ nu trece peste 35.

---

bieții ómenĭ sunt socotițĭ și privițĭ dreptŭ dobitóce și avuțilorŭ, împietrițĭ la inimă, tocmai le place asta. Deregĕtorii ișĭ țină slujbele numai, ca sĕ-șĭ mâlțumĕscă mândria lorŭ, sĕ fie puternicĭ și sĕ tragă totŭ felulŭ de folóse. Ei înșelă pe orfanĭ, jăfuescŭ vĕduvele și n'au nicĭ simțire nicĭ consciință. Ast-felŭ, în comună cresce rĕulŭ, în cele mai multe case lipsele crescŭ din ḑi în ḑi, și nime nu vrea sĕ'ntindă mână de ajutorŭ. Avemŭ o stăpânire — n'ar fi pomĕnă de ea! Domnii aceia vrĕu sĕ domnéscă, numai spre a se îngâmfá și îmbogățĭ, dér a vindecá ranele, necazurile poporului, din temeliă, la asta nu se țină domnia-lorŭ îndatorațĭ. Toțĭ se uită numai sĕ fie domnĭ marĭ, sĕ-șĭ petrécă în sburdărĭ și sĕ aibă părale; vorŭ sĕ-șĭ înavuțéscă numai familiele lorŭ, și sĕ ajute numai fiilorŭ și rudeniilorŭ lorŭ; și aicĭ o mână spală pe cealaltă, unŭ corbŭ nu scóte ochii altui corbŭ și téra se face totŭ mai săracă. De acestea nu le pésă d-lorŭ nimicŭ. Ba încă aștéptă laude pentru înțelepciunea și mila lorŭ față de poporŭ, — așa sunt de blăstĕmațĭ și fără de sufletŭ.«

»Ah!« ḑise Irina, »Alexandre, scumpulŭ meu Alexandre, de ce te necăjescĭ tu pentru asta? Este în cerŭ unŭ D-ḑeu dreptŭ, acela va judecá pe toțĭ, carĭ nu-șĭ facŭ datoria. Și apoi nu ești tu de vină, că e săracŭ poporulŭ. De ce te superĭ dér?«

„Puté-mi-arŭ plăcé în iadŭ,“ rĕspunse Alexandru, „unde trebue sĕ veḑĭ blĕstemățiile diavolilorŭ și chinulŭ bietelorŭ suflete? Tocmai așa nu-mĭ place pe pĕmentŭ, unde vĕdŭ ticăloșia d-lorŭ din orașe, rĕutatea crâișorilorŭ noștri din satŭ, carĭ îngloda mai afundŭ în noroiŭ pe bietulŭ poporŭ, în locŭ sĕ-lŭ rădice, după cum sunt chiămațĭ. Pe urmă, decă netericițiĭ din desperare se facŭ ucigașĭ, înșelă, fură, séu omóră, ii spĕnzură cu alaiŭ într'unŭ modŭ fórte mișcătoriŭ; séu, cândŭ îi vĕdŭ, că grijescŭ mai tare de animale, decâtŭ de copii lorŭ, ridŭ cu multă plăcere. Nu e asta unŭ felŭ de iadŭ? Și óre nu din sĕrăciă au ajunsŭ cei mai mulțĭ din sătenii noștri asemenea vitelorŭ: grețoșĭ, neciopliți, necurațĭ, nesimțitorĭ. Óre nu singurŭ din pĕcatulŭ sĕrăciei au ajunsŭ a fi mai rĕi decâtŭ dobitócele necuvĕntătóre, adecă artăgoșĭ, bătăioșĭ, clevetitorĭ, carĭ se bucură din inimă de paguba altuia, leneșĭ, dispușĭ numai sĕ mânce și sĕ bea?“

„Invĕțătorulŭ celŭ bĕtrânŭ înc'a pățit'o cu bețiа,“ ḑise Irina. „A'laltă nópte, venindŭ beatŭ dela birtașulŭ Crăcană, trecĕndŭ peste gârlă, a lunecatŭ de pe punte și s'a înecatŭ. L'au aflatŭ numai ierĭ-diminéță și astăḑĭ i-a fostŭ înmormĕntarea. Din norocire nu are familiă.“

Alexandru fŭ tare surprinsŭ de scirea asta și începŭ a se informá de multe amĕnunte. Pe urmă se depărtă îngânduratŭ. Irina nu înțelegea, ce i-a trăsnitŭ deodată prin capŭ. Audĭ însĕ în dumineca viitóre, în care se strânse, după biserică, totŭ satulŭ, ca sĕ se înțelégă despre alegerea noului învĕțătoriu. Alexandru încă se duse la adunare. Irina stá d'o parte între fete și femei. Ea tremură de frică, că Alexandru va vorbí ceva, ce nu va plăcé sătenilorŭ, d'aceea rugase pe tatălŭ sĕu, ca sĕ domoléscă pe Alexandru, de-lŭ va vedé ațâțatŭ. Morarulŭ nu se depărtá de lângă elŭ.

In adunare se rădică celŭ dintâiŭ din mai marii satului, Buturugă, și ḑise: »Ómenĭ bunĭ! scițĭ, ce s'a întêmplatŭ cu dascălulŭ Cracănă, și acum n'avemŭ dascălŭ. Deregĕtoria asta este neînsemnată, împreunată cu multe greutățĭ, pentru-că scițĭ bine și plata e o nimica tótă, patru-ḑecĭ de fiorinĭ! Din parte-mĭ trebue sĕ mărturisescŭ cu plăcere, că am aflatŭ unŭ bărbatŭ harnicŭ, care vrea să priméscă postulŭ ésta. Vĕ facŭ decĭ propunerea sĕ-lŭ alegețĭ. Acesta e cojocarulŭ Rădĕcină. Meșteșugulŭ lui îi merge rĕu — și e nĕmŭ cu mine după mamă.“

După elŭ se scólă alŭ doilea fruntașŭ, cârciumarulŭ Creangă și propune și elŭ pe unŭ bietŭ vĕrŭ alŭ sĕu, pe schiopulŭ notarŭ Cremene. Ăsta e și mai eftinŭ adause Creangă, elŭ se mulțămesce cu 35, în locŭ de 40 fiorinĭ.

Rădĕcină băgĕndŭ de sémă, că cei mai mulțĭ se dau pe partea lui Cremene, începŭ a-lŭ injurá în totŭ chipulŭ și se îmbiă cu treiḑecĭ de fiorinĭ. Rotarulŭ așa se mânié pentru asta asupra lui, încâtŭ îi strigă cum îi venia la gură: prăpăditŭ, tâlharŭ, precurvarŭ și altele. In sfĕrșitŭ se îmbiă cu doue-ḑecĭ de fiorinĭ.

Cojocarulŭ, verde de turbatŭ strigă, că va trage la judecată pe Cremene pentru astfelŭ de vorbe, dér cu o simbriă așa neînsemnată nu va fi nicĭ odată dascălŭ.

Fiindŭ-că acum nu se îmbiá nime mai departe, pentru că nicĭ unŭ omŭ de trébă nu se îndesá la o deregĕtoriă urgisită din bĕtrânĭ și căutată numai de calicĭ ca degetulŭ, fruntașii satului erau hotărîțĭ a încredință dăscălia lui Cremene, ca sĕ mai agonisĕscă și elŭ ceva pe lângă meseria lui. Pentru că ceva scrie și cetĭ sciá și dînsulŭ.

(Va urma.)

„GAZETA TRANSILVANIEI“

DIARŬ CUOTIDIANŬ.

Ca mâne se ’mplinescŭ 50 de anĭ, de cândŭ **„Gazeta Transilvaniei,“** sub cea mai cumplită prigonire a némului românescŭ, a arboratŭ în mijloculŭ valoroșilorŭ și patrioticilorŭ comercianțĭ din Brașovŭ, acestŭ emporiŭ alŭ Transilvaniei, drapelulŭ redeșteptării naționale.

Tótă suflarea românéscă cu bucuriă și cu căldură a îmbrățișatŭ acestŭ diarŭ-apostolŭ alŭ poporului românŭ și grupatu-s’au cu toțiĭ sub drapelulŭ arboratŭ de elŭ și lucrat’au cu însuflețire și bărbătéscă statornicia pentru înălțarea românismului.

Grea și amară era lupta. Tendințele de a desnaționalisá pe Românĭ îșĭ ajunsese culmea. Legea dela 1832 adusă de dieta maghiară glăsuiá ca în seminariulŭ românescŭ din Aradŭ sĕ se învețe și unguresce și ca: **„de aicĭ încolo la tóte confesiunile sĕ se admită și sĕ funcționeze numai astfelŭ de preoțĭ, predicătorĭ și vicarĭ, carĭ sciu unguresce.“**

Apĕratu-s’aŭ cu bărbățiă Românii dintre Tisa și Carpațĭ în contra acestorŭ uneltirĭ dușmane și sosit’a după nópte și vijeliă și o di cu sóre, dar numai o di, căcĭ în cealaltă diminéță se iviră érășĭ nuorĭ furtunoșĭ pe ceriŭ. Róta sorții aduse din nou prigonirile de odinióră asupra capului nostru. Par’ că sórtea a voitŭ sĕ încerce până unde merge tăria și perseveranța Românului.

Cu tóte uneltirile și prigonirile însĕ **„Gazeta Transilvaniei“** îșĭ ridică fruntea și unindŭ sufletesce pe toțĭ Românii luptă necurmatŭ și fără pregetŭ pentru drepturile și libertățile opincii românescĭ.

Adversarii noștri neperdênd din vedere acéstă luptă și prețuindŭ resultatele dobêndite de până acum după adevĕrata lorŭ valóre șĭ-au îndoitŭ puterile, și, acum după 50 de anĭ, șĭ-aŭ perfecționatŭ și rafinatŭ mijlócele pentru sugrumarea și stingerea nóstră. Prin urmare, și noi cei de astădĭ, credincioșĭ școlarĭ ai românismului, asemenea sĕ ne strîngemŭ rêndurile, și sĕ ne îndoimŭ puterile de apĕrare.

Adversarilorŭ noștri, avêndŭ ei puterea țĕrii în mână, le-a fostŭ pré ușorŭ de a ne loví în tóte interesele politice, comerciale și economice, și acum atăcându-ne în școlă ca și în biserică, în limbă ca și în avere, nouĕ nu ne-a mai remasŭ altŭ mijlocŭ de apĕrare de câtŭ **condeiulŭ,** cu care toțĭ Româniĭ datorĭ sunt de a strigá în lumea largă și de a cere dreptate și libertate pentru poporulŭ românŭ dintre Tisa și Carpațĭ.

Ast-felŭ împinșĭ de dorulŭ de a ne folosi dilnicŭ și cu energiă de acestŭ pacinicŭ mijlocŭ apelămŭ la publiculŭ celŭ mare românŭ pentru a ne susținé în dilnica nóstră luptă națională și în firma nóstră speranță de a fi încuragiațĭ, deschidemŭ abonamentŭ la **diarulŭ nostru cuotidianŭ**

GAZETA TRANSILVANIEI

care precum acum 50 de anĭ a fostŭ **primulŭ organŭ de publicitate românŭ,** tot asemenea și astădĭ e **primulŭ organŭ cuotidianŭ românŭ,** ce apare dincóce de Carpațĭ.

Suntemŭ sigurĭ, că publiculŭ românŭ e pe deplinŭ convinsŭ de principiile, ce le profeséză acestŭ diarŭ și de modulŭ cum acestŭ organŭ alŭ Românilorŭ dintre Tisa și Carpațĭ a sciutŭ chiar și în cele mai grele împrejurărĭ sĕ ție susŭ stindardulŭ naționalităţii române.

Privindŭ dér cu încredere la viitorŭ, **Gazeta Transilvaniei** dela 1 Aprile a începutŭ a eșí în tóte dilele, afară de Duminicĭ, și serbătorĭ, și pentru a puté cu înlesnire străbate până chiar și în sĕraca colibă a țĕranului românŭ, va fi celŭ mai eftinŭ diarŭ din monarchia Austro-Ungară:

ABONAMENTE:

Pentru **Austro-Ungaria** pe anŭ **12 fl.,** pe 6 lunĭ **6 fl.,** pe 3 lunĭ **3 fl.** Pentru **România** pe anŭ **36 lei,** pe 6 lunĭ **18 lei,** pe 3 lunĭ **9 lei.** Domniĭ abonațĭ, carĭ au plătitŭ abonamentulŭ cu stimă sunt rugațĭ a ne trămite diferența. Celŭ mai ușorŭ mijlocŭ de abonare este prin **mandatŭ postalŭ.**

REDACȚIUNEA.

Sz. 3984 — 1883. tkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A Fogarasi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy Blotz Demeter végrehajtatónak, Gábor György végrehajtást szenvedő elleni 381 frt. 97 kr. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék (a Fogarasi kir. járásbiróság) területén levő Voila községben fekvő a Voilai 8. tjkvben A †:

14. és 15. helyr. szám	198 frt. 50 kr.	2713. hr. sz. 16 frt. — kr.	24 frt. — kr.
431/2., 432., 433 hr. sz.	30 frt. 50 kr.	2714. » » 8 » — »	
506. hr. sz.	2 frt. — kr.	2998/1. hr. sz.	5 frt. — kr.
701. hr. sz.	3 frt. — kr.	3134/1. hr. sz.	10 frt. 50 kr.
708. hr. sz.	16 frt. — kr.	3138/2. hr. sz.	6 frt. — kr.
784., 785. hr. sz.	17 frt. 50 kr.	3290/2. hr. sz.	14 frt. 50 kr.
936/4. hr. sz.	4 frt. — kr.	3296/3. hr. sz.	15 frt. — kr.
986/2., 987/1. hr. sz.	8 frt. 50 kr.	3422. hr. sz.	12 frt. — kr.
1511. hr. sz. 16 frt. — kr.	62 frt. 50 kr.	3462. hr. sz.	17 frt. 50 kr.
1512. » » 8 » — »		3499. hr. sz.	1 frt. — kr.
1513. » » 11 » 50 »		3563. hr. sz.	2 frt. 50 kr.
1514/1 » » 2 » — »		3604. hr. sz.	1 frt. 50 kr.
1652. » » 25 » — »		3655/2. hr. sz. 6 frt. — kr.	18 frt. 50 kr.
1629/2. hr. sz.	14 frt. 50 kr.	3656/1. » » 12 » 50 »	
1630/3. hr. sz.	4 frt. — kr	3663. hr. sz.	31 frt. 50 kr.
1777/4. hr. sz.	3 frt. — kr.	3715/3. hr. sz. 5 frt. 50 kr.	17 frt. — kr.
1969/2. hr. sz.	8 frt. 50 kr.	3716/1. » » 11 » 50 »	
2065. hr. sz. 2 frt. 50 kr.	3 frt. 50 kr.	4313. hr. sz. 7 frt. 50 kr.	24 frt. 50 kr.
2066. » » 1 » — »		4314. » » 17 » — »	
2070/1. hr. sz.	2 frt. — kr.	4544/5. hr. sz.	6 frt. — kr.
2071. hr. sz.	7 frt. 50 kr.	4634/2. hr. sz.	26 frt. — kr.
2084. hr. sz.	1 frt. — kr.	4637/2. hr. sz.	17 frt. — kr.
2095. hr. sz.	15 frt. 50 kr.	4640. hr. sz.	12 frt. 50 kr.
2174. hr. sz.	6 frt. 50 kr.	4738/2. hr. sz.	23 frt. — kr.
2182/3. hr. sz.	2 frt. 50 kr.	4739/1. » »	
2212/2. hr. sz.	10 frt. 50 kr.	4740/3. » »	
2214. hr. sz.	18 frt. — kr.	4741/1. » »	
2420. hr. sz. 7 frt. — kr.	14 frt. — kr.	4744/2. hr. sz.	1 frt. — kr.
2421. » » 7 » — »		4872. hr. sz.	31 frt. — kr.
2549. hr. sz.	34 frt. 50 kr.	5123. hr. sz.	12 frt. 50 kr.
2643. hr. sz.	7 frt. — kr.	5167. hr. sz.	9 frt. 50 kr.
2711. hr. sz. 12 frt. 50 kr.	40 frt. — kr.	5187/2. hr. sz.	5 frt. 50 kr.
2712. » » 27 » 50 »		5328/2. hr. sz. ingatlanok	2 frt. 50 kr-

ban az árverést ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1884. évi május hó 12-ik napján délelötti 10 órakor** Voila községében a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak a végrehajtató kivételével az egyes ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881 LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi November hó 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál elöleges elhelyezéséröl kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóságtól.

Fogaras, 1883 Október 31-én.

Gál Domokos,
kir. aljbiró.

Publicațiune.

Se face cunoscutŭ, cum-că **têrgulŭ de țĕră** celŭ mai de aprópe în comuna **Lipova,** se va țîné în 4 Maiu 1884 st. nou, éră têrgulŭ de vite se va începe cu douĕ dile mai nainte.

Lipova (Bănatŭ) în 20 Aprile 1884.

Antistia (primăriă) comunală.

Tipografia Alexi Brașovŭ.